

Այունյաց երկիր

www.syuniacyerkir.am

ԵՐԵՎԱՆԻ 1 ՀՈՒՆԻՍԻ 2014Թ. №16 (324)

**Չէ՛, ես չեի կարող
ժամանակիս կցվել...
Հուզաշխարհս կոծկած՝
Համբերասար սսկվել,
Արդարամիտ վեճի
Լուրջոյնը եղծել,
Արդարադատ խոսքի
Սրբությունը ողծել...**

ՏԻԳՐԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Երջանիկ
Մուսայելյան,
Շենաթաղի
գյուղապետ

Շենաթաղ. հարցերի հարցն անբարեկարգ ճանապարհն է

Սարգի գյուղեր

Սիսիանի փարածաշրջանի Շենաթաղ գյուղը շարունակաբար հայտնի է Ալսեյ Բակունցի արձակից, ավելի ստույգ՝ «Շիրանի փափը» սքանչելի պարմվածքից: Շենաթաղ եւ հարեան գյուղի միջև մի քանի սահմանամերձ հողակտորների պարկանելության հարցը մոտ էր կու հարյուր փարի դարձել էր թշնամության եւ արհամարհանքի պատճառ: Բակունցն ընդամենը մի այցելության ընթացքում կարողացել է հարթել երկու գյուղի դարավոր վեճը (հողաչափը հենց ինքն էր՝ Ջանգեզուրի

գավառային հողբաժնի գյուղապետը, ով հսկայական հեղինակություն ուներ բովանդակ Սյունիքում):

Սիսիանի Չորերի ենթաշրջանի գյուղերը եզրափակվում են Շենաթաղով (Դարբաս-Գետաթաղ-Լոր-Շենաթաղ), հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 139 կմ, Սիսիան քաղաքից՝ 35 կմ: Սրանով է մեծապես պայմանավորված ամսանապահական մթերքների վատ իրացումը: Ծովի մակերևույթից բարձր է 1760 մ, լեռնային համայնքի կարգավիճակ ունի, բայց՝ ոչ մի արտոնություն: Բնակչության

առանձնահատկություններ ունի նաեւ Շենաթաղը: Հունիսի կեսին կենարդ դեռ չի հասունացել: Հեռավոր այդ գյուղ հասնելը բնավ էլ դյուրին չէ: Մինչեւ Շամբի խաչմերուկը ճանապարհը բարեկարգ է, բայց այլ փաստի ես բախվում, երբ մեքենան ուղղություն է վերցնում դեպի Դարբաս գյուղը: Տեղատարափ անձրեւներից ջրաբերուկներով լցվել են ճանապարհները՝ դարձնելով նվազ անցանելի: Լոր գյուղով անցնելիս հանդիպում ենք եվրաֆափանիչներով նորոգված Սահյանի հայրական տանը, որ վերածվել է թանգարանի: Վերջինիս բացումն անվերջ հետաձգվում ՇՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԷՑ 2

Քննությունները չեն ավարտվել, բայց ընդհանուր պատկերը պարզ է

Հեղեում մնաց միասնական քննությունների առաջին փուլը, որն անցկացվեց հունիսի 3-23-ը: Դրանց անցկացման նպատակով Երևանում եւ մարզկենտրոններում ընթրվել եւ կահավորվել էր 34 քննական կենտրոն: Ինչպես նշել էինք միասնական քննություններին առնչվող մեր նախկին հրապարակման մեջ («Սյունյաց երկիր», 13 հունիսի 2014թ.), դիմորդների թիվը նվազման միտում ունի: Այս փարի առաջին փուլում դիմել էր 12500 դիմորդ (ըստ «Հայոց աշխարհ» թերթի), ինչը նախորդ փարվանից 1400-ով պակաս է: Մեկ այլ պարբերականի տվյալներով («Իրարես. de facto»)՝ միասնական քննություն հանձնելու նպատակով Սյունիքից հայտագրվել էր 701 դիմորդ:

Պաշտոնանկ է արվել Մաքսիմ Հակոբյանը

Իրիկնաժամ

Հունիսի 24-ին Երևան քաղաքում տեղի է ունեցել «Ջանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության բաժնետերերի ժողով, որի ընթացքում ընդունվել է գլխավոր տնօրեն Մաքսիմ Հակոբյանի հրաժարականը:

«ՉՊՄԿ» ՓԲ ընկերության նոր գլխավոր տնօրեն է նշանակվել Նիլ Ստիվենսոնը, ով վերջին տարիներին աշխատում էր Հայաստանում: Գլխավոր տնօրենի ոչ արտադրական հար-

ցերով տեղակալ է նշանակվել Նարեկ Ամբարյանը, վարչական տնօրեն՝ Վահե Հակոբյանը:

Ժողովին մասնակցում էին «Քրոնիմետ մայնինգ» ընկերության նախագահ Գյունտեր Պիլարսկին, այդ ընկերության գործադիր տնօրեն Թոմաս Հայլը:

Հունիսի 27-ին Թոմաս Հայլը «Ջանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ աշխատակազմին է ներկայացրել ընկերության գլխավոր տնօրեն Նիլ Ստիվենսոնին:

Մաքսիմ Հակոբյանի համար ստեղծվել է որել լիազորություն չունեցող, բացառապես ՇՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԷՑ 3

Նիլ Ստիվենսոն, «Ջանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ գլխավոր տնօրեն

Մարզկենտրոն Կապանում միասնական քննությունների քննական կենտրոնը տեղակայված էր N9 միջնակարգ դպրոցում, որի մուտքի մոտ փակցված քննությունների արդյունքներն արտացոլող ցուցակներից որոշակի պատկերացում կարելի է կազմել առաջին փուլի ընդհանուր պատկերի մասին: Այսպես, ֆիզիկայի քննությանն այդ քննական կենտրոնում մասնակցել է 63 դիմորդ, որից 13-ը անբավարար գնահատական է ստացել: «Կենսաբանություն» առարկայից քննությանը մասնակցած 22 դիմորդից յոթը չի հաղթահարել դրական գնահատականի շեմը: Առնվազն զարմանք է հարուցում հանգամանքը, որ անբավարար ստացողներ կան «Հայոց լեզու եւ գրականություն» առարկայից՝ հինգ հոգի (քննությանը մասնակցել է 160 հոգի): Աչքի անցկացրինք նաեւ օտար լեզուների (անգլերեն, ՇՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԷՑ 3

Մարզի գյուղեր

Շենաթաղ. հարցերի հարցն անբարեկարգ ճանապարհն է

ՍԿԻՉԲԸ ԷՋ 1

է: Ասում են պատճառը դեպի Լոր տանող անբարեկարգ ճանապարհն է:

Երբ մոտենում էինք Շենաթաղին, առաջինը, որ գրավեց մեր ուշադրությունը, թեթևությունների վրա գտնվող հողամասերում աշխատող մարդիկ էին: Երեւում էր՝ կարտոֆիլի ցանքեր են:

Մարերի մեջ պարուրված գյուղ է Շենաթաղը: Հետո պարզեցինք, որ այստեղ խմելու եւ ոռոգման ջրի խնդիր չկա: Նախ ծանոթանում ենք գյուղապետ Երջանիկ Մուսայեյանի հետ: Խորհրդային բանակում ծառայելուց հետո գյուղ է վերադարձել, նախ՝ Ֆերմայի վարիչ էր, հետո՝ դեկավարել է գյուղի կոլտնտեսությունը: 1996-ից, երբ ստեղծվեցին տեղական ինքնակառավարման մարմինները, ընտրվել է գյուղապետ, եւ մինչեւ օրս դեկավարում է համայնքը: Անցնում ենք թվերի լեզվին. 107 ծուխ ունի Շենաթաղը՝ 407 բնակչով: Գյուղում հիմնականում անասնապահությամբ են զբաղվում, նաեւ մեղվապահությամբ, անասնազվաքանակը հետեյալ պատկերն է ներկայացնում. խոշոր եղջերավոր անասուն՝ 571, որից 250-ը՝ կով, 1527՝ մանր եղջերավոր, ունեն 520 մեղվաղնտանիք: Սիսիանի տարածաշրջանի գյուղերի համար խնդիր է անասնապահական մթերքների իրացումը: Կաթը համեմատում էին հարեւան Լոր գյուղի ընդունման կետ, այս տարի անհատներն են գալիս տանում, որոշ մարդիկ էլ տնական պայմաններում յուղ ու պանիր են պատրաստում, վաճառում: Ավելի լուրջ է մսի իրացման խնդիրը: «Եզդին, եթե եկավ, եկավ, չէ՛ չէ, – այսպես են կարծ ներկայացնում իրավիճակը, – չլուծվող հարց է դա, եզդին էլ խոշոր եղջերավորն է տանում, ոչխարի իրացումը պորբլեմ է, այսօր վաճառելու բան չատ կա, բայց ո՞վ է տանողը, եթե այդպիսին էլ լինում, ջրի գին է առաջարկում, որ գյուղացուն ձեռնառնի չէ»: Եվ այն դեպքում, որ գյուղում կան կայացած

Եկեղեցին

Գյուղապետարանը

Ֆերմերներ՝ հովիկ հովհաննիսյան, որ մոտ 50 գլուխ խոշոր եղջերավոր ունի, որից 20-ը՝ կուր կով, Սերյոժա Սարջանյան, Ավետիք Սկրտչյան, այս վերջին երկուսը եւս մեծ տնտեսություն ունեն: Ընդհանրապես գյուղում մատների վրա կարելի է հաշվել ընտանիքները, որ երկու կամ երեք կով ունեն, մյուսները՝ համեմատաբար

ավելի շատ: Շենաթաղի տեղական բյուջեն 13 միլիոն դրամ է, որից վեցը պետության հատկացրած լրավճարն է, մյուսը մասն արտադրական նշանակության համար հողերից գանձվող գումարն է, մասնավորապես, հանքարդյունաբերության, ընդերքօգտագործման նպատակով հատ-

կացված հողատարածություններից (մոտ վեց հարյուր հեկտար): Գյուղի տարածքում հետախուզական-որոնողական աշխատանքներ է իրականացնում «Ռակ միներալզ մեթալս ինվեսթմենթս Լրմենիա» ՍՊ ընկերությունը:

Համայնքային բյուջեն մեծ գումար չէ, բայց, ինչպես հավաստիացնում է գյուղապետը, դրանով էլ հնարավոր է որոշ խնդիրներ լուծել. փողոցային լուսավորություն է անցկացվել, կենցաղի տունն է նորոգվել, հանգստի տաղավար է կառուցվել, գյուղի թանգարանի նորոգումը ընթացքի մեջ է: Այս ամենն իրականացնելու օգտագործվում է գյուղի աշխատուժը, միայն շինարարական մյուսերի վրա է գումար ծախսվում: Անկեղծ գրույցի բռնվելով՝ փորձեցինք իմանալ գյուղապետի երեք ցանկություն: Եվ այսպես՝ Երջանիկ Մուսայեյանը համայնքի անդամներին նախ առողջություն է մաղթում, որ կարողանան իրենց տնտեսության գործերն առաջ տանել: Երկրորդ՝ պետությունը նեցուկ լինի գյուղացուն՝ գյուղմթերքների իրացման հարցում, երրորդ ցանկությունն այն է, որ բարեկարգ լինի Շենաթաղ տանող ճանապարհը: Այս ամենից հետո մի դրական փաստ հայտնեց գրուցակիցս. օրական երկու անգամ ավտոբուսը գյուղ է մտնում, այնպես չէ, որ կտրված են արտաքին աշխարհից...

Գյուղապետարանից քիչ հեռու Սք Մարտիրոս Եկեղեցին է (1704թ.): Չորս տարի առաջ պատերին առաջացած ճեղքերի պատճառով այն կիսով չափ փլվել է, եւ հիմա տխուր պատկեր է ներկայացնում: Համայնքային իշխանությունը հայտարարությամբ դիմել է նախանախնդիր մարդկանց գյուղի հավատի տաճարը վերականգնելու խնդրանքով, բայց առայժմ ոչ մի արձագանք...

Գյուղի նշանավոր մարդիկ

Երբ պլանավորվում էր Շենաթաղի մասին հրապարակում պատրաստել, մինչեւ գյուղում լինելը՝ փորձեցի ճշտել, թե մյուսներից ինչով է փոքրիշատե առանձնանում այդ համայնքը: Հուլիցին, որ Շենաթաղի մասին հրապարակվող նյութը թերի կլինի, եթե նրանում տեղ չգտնվի բնակավայրի նշանավոր անձանց մասին տեղեկությունների համար:

Իսկ այդպիսիք եղել են նաեւ անցյալ դարերում: Շենաթաղի ծնունդ են Այունյաց թեմակալ առաջնորդներ հովհաննես Շենաթաղցին, Սողոմոն Շենաթաղցին: Այս երկու եպիսկոպոսներն էլ երեւելի գործեր են կատարել: Այունյաց թեմի հոգսերը թեթևացնելու նպատակով հովհաննես Շենաթաղցին բնականոց հարաբերություններ է հաստատել պարսիկների հետ: Սողոմոնը կառուցել է տվել վանքի հյուսիսային կողմի պարիսպը եւ մի քանի օժանդակ շինություններ: Շենաթաղի երեւելի գավակներից են եղբայրներ Գեորգ եւ Եգոր Հարությունյանները: Գեորգը պետական գործիչ է, ՀՀ վաստակավոր երկրաբան, ԽՍՀՄ պետական մրցանակի դափնեկիր, որ 1950 թվականին նրան շնորհվել է Քաջարանի եւ Դաստակերտի պղնձամուլիբդենային հանքավայրերի հայտնաբերման եւ երկրաբանական ուսումնասիրման համար (գիտնականների եւ երկրաբանների խմբի հետ): Եգոր Հարությունյանն առողջապահության գործի հնուտ կազմակերպիչ էր, հանրապետության վաստակավոր բժիշկ: Եղել է ՀՀ առողջապահության չորրորդ գլխավոր վարչության պետ եւ նախարարի տեղակալ:

Առողջապահության եւս մի նվիրյալ է Շենաթաղի գավակ, բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Իսահակ Իսահակյանը: Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին եղել է Էվակոհոսպիտալի գլխավոր վիրաբույժ: Պատերազմից հետո, պրոֆեսոր Քրիստափոր Պետրոսյանի գլխավորությամբ, հիմնադրել է հանրապետության կոտրվածքաբանության եւ ոսկրաբուժության գիտահետազոտական ինստիտուտը, որտեղ սկզբում եղել է բաժնի վարիչ, իսկ մինչեւ 1967 թվականը՝ ինստիտուտի տնօրեն: Իսահակ Իսահակյանը Երեւանի բժշկական ինստիտուտի վնասվածքաբանության, ոսկրաբուժության եւ ռազմադաշտային վիրաբուժության ամբիոնի պրոֆեսոր էր եւ սիրով էր իր գիտելիքները հաղորդում ապագա բժիշկներին:

Ճանաչված իրավաբան Գեորգի Սարկիսովը ծնվել է Բաքվում, Սիսիանի Շենաթաղ գյուղից այնտեղ տեղափոխված անվթազոր-բանվորի ընտանիքում: Սա եւս մի ապացույց է, որ ապրուստի միջոցներ հայթայթելու նպատակով բազմաթիվ այրուցներից, այդ թվում սիսիանցիների, բռնել են նավթարդյունաբերության կենտրոն Բաքվի ճանապարհը: Ինչեւ, այնտեղ ավարտել է համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը եւ աշխատանքի անցել Հայաստանի դատախազության համակարգում: Համարվում է իրավաբանության համեմատաբար նոր ճյուղ հանդիսացող կրիմինալոգիայի հիմնադիրներից մեկը Հայաստանում, հրատարակել է 50-ից ավելի գիտական գործ: Շենաթաղում է ծնվել նաեւ Հայաստանի գրողների միության անդամ, գրականագետ, բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Գրիգոր Սարգսյանը:

Գյուղը դպրոցով է կանգուն

Շենաթաղի հիմնական դպրոցը տեղակայված է համայնքի մշակույթի տան երկրորդ հարկում եւ նորոգվել է գյուղապետարանի միջոցներով: Գյուղի դպրոցը կառուցվել էր 1935-1940 թվականներին, հողաշեն էր, խոնավ: 1996-ին համայնքի ավագանու առաջին նիստի ժամանակ որոշում կայացվեց դպրոցը տեղափոխել մշակույթի տան երկրորդ հարկ, այժմ կրթօջախը զբաղեցնում է 12 սենյակ, որ նախանցյալ տարի հիմնանորոգվել է: Քսաներեք աշակերտ ունի դպրոցը, որից երկուսն ավարտված ուստարում հրաժեշտ են տվել հաշվարկային մեթոդներին: ԷՋ 8

Այոնիքը 1-ին աշխարհամարտում.

1914-1918ԹԹ.

1-ԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՂՎԱԾ ԵՎ ԱՆՅԵՏ ԿՈՐԱԾ ԱՅՈՒՆԵՑԻՆԵՐԸ /ԸՍՏ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ/

ՍԿԻՉԲԸ՝ N 14 (322)

ՍԱՅԲԱԼՈՒ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Աղաջանյան Սամսոն Վարդանի, Հակոբյան Հովսեփ Մկրտիչի, etc.

ՏՈՒՐՈՍ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Վարդազարյան Իսրայել Մեսրոպի, Մինասյան Աղաբեկ Նիկոլայի, etc.

ԱՆԱԹՅԱՆ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Հասրաթյան Ավետ Սարգիսջանի, Հարությունյան Ջիլֆուլար Ավագիմի, etc.

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Սիմոնյան Բաղդի Օհանջանի, Սիմոնյան Օհանջան Բաղդու, etc.

ՇԱՐԱԹ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Ստեփանյան Արմենակ Հայրապետի, Արզումանյան Գարեգին Արզումանի, etc.

ԳԵՏԱԹՎ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Անանյան Թոմաս Լազարի, Մելքունյան Դավիթ Մարտիրոսի, etc.

ԱՆԳԵՂԱԿՈՑ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Ահարոնյան Լորդուխան Մովսեսի, Ահարոնյան Վարդան Մովսեսի, etc.

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Եսայան Կարապետ Մկրտիչի, Եսայան Իվան Մկրտիչի, Սահակյան Հովսեփ Առաքելի, etc.

ԲԱԶԱՐՉԱՅ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Սերգեյ Պավել Տիմաֆեյի, Կամիլին Կարենի Պանֆիլովիչ, etc.

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Ուկլեյին Կաստանտին, Ռամանով Անդրեյ Միմանելիչ, etc.

ՂԱՐԱԲԵԼԻՍԱ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes Ավետիսյան Գարեգին, 1921.

ՄԱԶՐԱ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Առուստամյան Ալավերդի Պողոսի, Գեորգյան Վարդան Պետրոսի, etc.

ԱՂԵՆՂ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Ծատրյան Մուրեմ Միրզայի, Առուստամյան Խոսրով Առուսամի, etc.

ԲԱՐԻՍՈՎԿԱ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Սրապիոնյան Մաթեոս Հովհաննեսի, Սիմոնյան Բալաբեգ Ներսեսի, etc.

ՈՒՋ

Table with 2 columns: Name, Year. Includes names like Օհանյան Սարգիս Պողոսի, Աղրեսայան Մարտիրոս Իշխանի, etc.

